

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.264.2024

Warszawa, 27 grudnia 2024 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję odpowiedź na interpelację nr 4435 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana posła Jana Warzechę *w sprawie wynagrodzenia opiekunów osób ubezwłasnowolnionych.*

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że opiekunowie osób ubezwłasnowolnionych zasługują na szczególne uznanie za trud i poświęcenie włożone w wykonywane obowiązki. Z pewnością ich praca powinna być godziwie wynagradzana.

W związku z zaobserwowanymi trudnościami w interpretacji, a co za tym idzie rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych odnośnie art. 162 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.; w dalszej treści: k.r.o.), który reguluje wynagrodzenie opiekunów, Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało zmianę tego przepisu.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 162 k.r.o. zasadą jest odpłatność opieki. Opiekun jest zatem uprawniony do stosownego wynagrodzenia. Jako wyjątek od tej zasady, Kodeks wskazuje cztery sytuacje, gdy opiekunowi osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie nie przyznaje się wynagrodzenie:

1. opiekun nie żąda wynagrodzenia,

2. nakład pracy opiekuna jest nieznaczny,
3. sprawowanie opieki jest związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej,
4. sprawowanie opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego (art. 162 § 2 k.r.o.).

Trzy pierwsze z wymienionych sytuacji nie budzą poważniejszych wątpliwości ani rozbieżności w orzecznictwie. Inaczej jest w przypadku przesłanki z pkt 4. Nie powinno podlegać dyskusji, że w tej regulacji nie chodzi o to, że sam fakt sprawowania opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego (bowiem prowadziłoby to do wniosku, że możliwe jest sprawowanie opieki w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego), lecz o to, że jej bezpłatne sprawowanie jest zgodne z zasadami współżycia społecznego. Wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie pojawiają się przede wszystkim w przypadku sprawowania opieki w ramach wypełniania obowiązku alimentacyjnego przez opiekuna względem osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie. Chodzi zatem o sprawowanie opieki nad osobą bliską, wobec której na opiekunie ciąży ustawowy obowiązek alimentacyjny.

Mając na względzie wskazane trudności, Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało nowelizację art. 162 k.r.o..

Projekt zakłada m.in. modyfikację §2 art. 162 k.r.o., poprzez wprowadzenie jednoznacznego stwierdzenia, że nie samo sprawowanie opieki, a jej bezpłatny charakter jest zgodny z zasadami współżycia społecznego (jako przesłanka odmowy przyznania wynagrodzenia).

Wspomniana zmiana art. 162 k.r.o została objęta projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, który w ramach prac legislacyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości został przedstawiony do zaopiniowania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego. Komisja wydała opinię pozytywną, zgłosiła też uwagi.

Po podjęciu przez członków Kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości decyzji kierunkowych odnośnie uwag Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, projekt zostanie przedstawiony do wpisu do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Zakończenie prac legislacyjnych nad projektem jest planowane do końca pierwszego kwartału 2025 r.

Zasygnalizować w tym miejscu także należy, że trwają zaawansowane prace zmierzające do zastąpienia instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji przy jednoczesnym dostosowaniu polskiego prawa do międzynarodowych standardów w zakresie ochrony osób z niepełnosprawnościami (projekt nr UD80). Przygotowywana nowelizacja przewiduje m.in. zmianę obecnego modelu opieki. Zadanie opracowania propozycji legislacyjnych zostało powierzone międzyresortowemu zespołowi, który pracuje pod przewodnictwem przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości.

Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar 12 grudnia 2024 r. przekazał ww. projekt ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji do konsultacji publicznych i opiniowania:

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12392502>

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/